

శ్రీ చిగురుమళ్ల శ్రీనివాస్ రచించిన వృక్షశతకంలోని 101 పద్యాలను లక్షమంది బాలబాలికలు కంఠస్థం చేసి గానం చేసి బృహత్ హరిత యజ్ఞం

- 1) ఎవరు బ్రతుకునిచ్చు నెవరు మెతుకునిచ్చు
చెలిమి నిచ్చు నెవరు కలిమినిచ్చు
ఎవరు చినుకునిచ్చు ఎవరు సిరులనిచ్చు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 2) అమ్మవోలె పిలుచు కొమ్మచేతులుజాచి
గూడుపెట్టమనుచు గువ్వలకును
కొమ్మ పిట్టలకును అమ్మ ఒడియెకదా
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 3) నేలపాలనిచ్చు గాలినిదురపుచ్చు
పుడమిఒడిని మొక్క పులిటి బిడ్డ
తిరుగులేక యెదిగి తీర్పుతల్లి రుణము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 4) పూలుపైకి చూచు పూజింప పైవాన్ని
కాంచునేలవైపె కాయలెపుడు
తల్లి దొడ్డుగుణము తనయులకబ్బదా
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 5) ఆకులన్ని రాలి ఆశమోడులు వార
శిరసు బాదుకోడు శిశిరమందు
దీనహీనగతిని భీరగుణమిదియే
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 6) ఎండమంటగాని యేగాలివానైన
దుమ్ముధూళిగాని రొమ్మువిరచి
పారిపోక నిలచి - పోరాడు వీరుడే
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 7) చినుకురాలు వరకు చిత్రమ్ముగా వేచి
శిఖరమెత్తు యెదుగు చిగురులెత్తి
తరువు నుంచి జీవ తత్వమ్మునేర్వగా
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 8) కొండ పగులగొట్టి కోట కట్టెనురాజు
మట్టి గలిపె కోట మరొకరాజు
మట్టిలోన మొక్కమరిపించె మహారాజు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 9) నింగినేల నడుమ నిలుపుటద్దము మొక్క
కళ్ళు తెరచి చూడ కుళ్ళు మరచి
పచ్చనైన చెట్టు పరమాత్మ రూపమే
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

- 10) అహముపెరగబోదు ఆకాశమంటినా
వినయమందు తరువు ఘనము ఘనము
పండుటాకు రాలి పాదాలు మొక్కదా
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 11) విననకర్తవోలె విసురునేలయ-కొమ్మ?
పుడమితల్లి నిదురపుచ్చు కొరకు
అమ్మసేవలోన కొమ్మకెవరుసాటి!
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 12) కనగచెట్టుకొట్టి కాగితమును చేసి
కాగితమునచెట్టు కవితరాసి
వింత మనిషి పనులు ఎంతవిడ్డూరమో!
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 13) పదములన్నిగూడ పాతాళమును జార
తలనువంచబోదు కలనుగూడ
అవనిచాటుచుండు ఆత్మాభిమానమ్ము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 14) నారు నీరు తాను నాగలియేతాను
రోట వడ్లుతాను రోకలితను
కాలు రొట్టెతాను-కాల్చుకట్టెయు తానె
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 15) ఎగిరి ఎగిరి కింద యేనాడు పడలేదు
ఏది లేదు యంచు యేడ్వలేదు
ఆడలేక మధ్య ఆట ఆపనులేదు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 16) ఉగ్గపాలనాడు వుయ్యాలనైతిని
కట్టె పరుపునైతి గిట్టినపుడు
ఆది అంతమందు ఆత్మబంధువునేనె
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 17) మరణశయ్యగాని మరిపెళ్ళిలోగాని
గుండెకంటియుండు దండయగుచు
వీడిపోకమధుర బంధము గంధము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 18) గుబురు కొమ్మ చెప్ప గుసగుసల్ విసలేద?
గుండె చేరలేద కుసుమ భాష?
కనులు చెవులుమూసి కనరాద ఒకసారి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

- 19) తరువువేయు పూల పరిమళ బాణాలు
మేనితాకగానె - మేఘమాల
ఒళ్ళు మరచి అమృత జల్లుగా కురవదా!
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 20) చెట్టు పిలిచెనంచు పిట్టకొమ్మను చేరె
చిలక పొంగె - పండు పలకరింప
మూర్ఖ జీవికన్న మూగజీవులెమిన్న
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 21) అవని కట్టుకున్న ఆకుపచ్చటి చీర
కన్నవారె చించి కాల్చుచుండ
సిగ్గుతోడ తల్లి శిరసువంచుట చూసి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 22) తలనుపైకి యెత్తి తన్మయత్వముతోడ
హస్తములను చాచి ఆర్తితోడ
తరతరాలనుండి తపము చేసిడిమౌని
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 23) మేఘవరుడు కదలే మేళతాళములతో
వసుధకానరాక వధువు తరువు
గుండెపగిలిపోయి కదలినడుమదూకె
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 24) అవని యంత వెదకె ఆనీలిమేఘము
మొక్క కానరాక వెక్కిరిద్దె
ఆమె యశ్రుధార ఆమ్లవర్షమెలేర
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 25) రామచిలుకకెరుక జామపండు విలువ
చలువ మామకెరుక కలువ విలువ
అట్టివారినడిగి అరసిచెట్టు విలువ
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 26) మట్టిలోన బుట్టి మలిన మంటనిదేది
మాయదారి ధూళి మరకలేక
బురద యందు పూచి పరిమళించునదేది
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన
- 27) పచ్చనోట్లుదాచి పరవశించెడివాడ!
పసిడి కొరకు పరుగు పెట్టువాడ!
తరువునందె కలదు తరముల నీజాడ
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

28) అడవిలోని చెట్టు అవనినే కాపాడు
ఊరికూపిరూడు ఊరిచెట్టు
ఇంటిలోని చెట్టు - ఇంటికి వేల్పురా
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

29) ముందుటెండలోన మాడిపోతున్ననూ
నీడచల్లదనము నీకునిచ్చు
సతత హరితమతము హితము చేయు గుణము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

30) జోలపాట పాడి జోకొట్టి లాలించు
మాతగూడు వదలి మేతకెళ్ళ
గువ్వపిల్లలకును అవ్వగా మారదా
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

31) రాసి పచ్చనాకు రాగాల ప్రియలేఖ
అందుకొనిన చినుకు - చిందులేసి
ఆకుచేరి ఆడె ఆనంద నాట్యాలు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

32) గ్రీష్మతాపమునకు గీపెట్టి ఏడ్వదు
చలికి కప్పకోడు చద్దరసలు
వానలోన తడిసి వణకదు తొణకదు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

33) మొక్క పండ్లుకాచి ముట్టుకోనేరదు
పూచిపెట్టుకోదు పూలు సిగన
పరులకొరకె బ్రతుకు - పరమాత్మ గుణమిదే
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

34) నడవలేదు జగతి నడిపించగలుగును
నోరులేదు నింపు ఊరినోరు
సంకటములు లేవు సంకల్పసిద్ధికి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

35) సర్వ రోగములను శాశ్వతముగ బాపు
వైద్యుడెవరు విశ్వ వైద్యుడెవరు
సర్వజీవులకును సంజీవినియె తాను
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

36) చంద్ర మండలమును అందుకొనినవాడ
అరుణ గ్రహముపైకి ఉరుకువాడ
బూడిదవకముండె భూగోళమంతయూ
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

37) పుడమికడుపులోన పుట్టిన ప్రతిజీవి
దేని గొప్పతనము దానిదేను
జీవులన్ని కలిసి జీవించుటే సృష్టి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

38) పలుకలేదు గాని ప్రాణమున్నది యిందు
కాంచ లేదు - కలదు కంటనీరు
చేపనేవెకాదు జీవుమూ యున్నది
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

39) అవనిగీత మిదియె అపర సంగీతమే
వారధిదియె జీవ సారమిదియె
నింగినేల నడుమ నిజము సారధిదియె
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

40) ఆకుపచ్చరైక అరుదైన విరికోక
ఆమె నాట్యమాడ అలుపులేక
రేయితొంగి చూచు వేయికనుల తోడ
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

41) గడ్డి తినెడి గొడ్డు గడ్డిని చంపదు
కొమ్మ విరువబోదు కోతి యెప్పుడు
గెలను తుంచి అరటి తలను నరుకుటేల
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

42) ఎవరుచెప్పినారు తరువు నెదగమంచు
ఎవరు చెప్పినారు ఒదగమంచు
గొప్పవారికొకరు చెప్పనక్కరలేదు.
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

43) డబ్బులోచ్చె నెన్నో జబ్బులూ వచ్చెను
అబ్బో! ఆయువరిగె సబ్బువోలే
వందపళ్ళు బ్రతుక ఒక్కటే మార్గమూ
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

44) పట్టణాలు మొలచె పుట్టగొడుగులల్లె
సుఖములెన్నో స్వర్గ సుఖములెన్నో
పీల్చుమంచిగాలి పిడికెడంతయులేదు.
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

45) మొదలు నరుక చిగురు పాదలు పైకి కదలు
నేలపూడ్చిపెట్ట నింగి కెగయు
సత్య నిత్య తత్వ సారమే ఇదికదా.
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

46) ఒకటి రెండు కాదు ఓజోను పారనిండ
చిల్లులెన్నో పడెను చిత్రముగను
చిల్లుపెరిగెనేని చెల్లుచీటియె నీకు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

47) పంచ భూతములను పరిహసించవలదు
చతురులాడవలదు సహజ గతిని
సృష్టితోటి నీకు ముష్టియుద్ధములే?
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

48) సూత్రధారికావు పాత్రధారివెనీవు
జీవకోటి నడుమ జీవినీవు
నాటకమ్ములోన నాయకుడివి కావు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

49) ఎవరు ఇచ్చినారు ఈహక్కు నీకింక
అల్పజీవిపైన ఆగడాలు
మహిని జీవహింస మానవా మానవా!
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

50) జీవయైన తాను జీవించవలెగాని
పాడుచేయరాదు ప్రకృతినెల్ల
తృళ్ళ మనిషితెలివి పిల్లిమొగ్గలు వేసి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

51) మనసుకలదుగాని మదిశాంతియె కరువు
మెదడు కలదు గాని-మేధ కరువు
గుండెకలదు గాని-నిండుప్రేమ కరువు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

52) భావితరమువారి భవిష్యమునకును
భవ్యమైనయట్టి బహుమతేది
ఆయుధాలుకాదు అణుబాంబులవి కాదు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

53) పలకరించి నీతి పాఠాలు చెప్పదు
పిలిచి చెప్పచూడు పిట్ట కథలు
చూసినేర్చుకొనుము చేసి చూపును తాను
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

54) మేక చూడ బోతె ఆకుమాత్రమే మేయు
కొమ్మ విరగకుండా కొసరి కొసరి
ఆకు, మేక, కొమ్మ - అన్ని మింగు మనిషి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

55) అడవి వేరులన్ని పుడమి గుండియలోని
రక్త నాళములకు శక్తి నిచ్చు
గుండె చెడిన పుడమి బండగా మారదా
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

56) పండు ముసలినాటె పండుకొరకు కాదు
తాతనాటు మొక్క దాత రేపు
నీవునాటు మొక్క నీపిల్లలకు కాపు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

57) భావిజీవితాలు భారమౌ ఘోరమౌ
బాలచేష్టలింక చాలు చాలు
బంగపడనియట్టి బంగారు భవితకై
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

58) తల్లితండ్రీ రుణము తలకొరివిని తీరు
గొప్పనడత తీర్పు గురువు రుణము
నేల రుణము తీర్పు నేకైక మార్గము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

59) వనరులిచ్చు వనము వరములిచ్చు వనము
వాననిచ్చు వనము ఘనము ఘనము
బలమునిచ్చు వనము ఫలములిచ్చు వనము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

60) ఎండవానలోన తిండి తిప్పలుమాని
తపము చేసె ఋషులు తండ్రీ కొరకు
అన్ని పాటులేల అతని దర్శింపను
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

61) ఉత్తపూజలొద్దు - ఉపవాసములునొద్దు
వ్రతములొద్దు - వేల మతములొద్దు
దివ్య శక్తి కొరకు నవ్యమార్గమొకటె
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

62) అందమైన యడవినంత అంతముచేసి
అంధకారమందు అలమటించు
మేటి నేటి మనిషి మేధావి యెట్లుగు?
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

63) ముక్తి కొరకు మనిషి భక్తి మార్గమునెంచె
గుట్టగుట్టమీద గుడులు కట్టి
ముక్తి భక్తిలేదు భుక్తి మార్గమెగాని
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

64) కొంపగోడులున్న పంపకాల గొడవ
భూరి పసిడివలన చోర భయము.
అసలు వారసులను ఆస్తులే చేరచేను
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

65) బాగుపడుచునుండ బంధువర్గము ఘోష
పైకి ఎదుగుచుండ పరులఘోష
నరుల ఘోషలేని నరక ఘోషలు లేని
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

66) నోరులేని చెట్టు నేరుగా మాట్లాడు
మనసువిప్పి చెప్పు మనిషితోడ
వినియుకూడ మనిషి విననట్టినట్టియించు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

67) కోతికర్థమాయె, కోడికర్థంబాయె
కాకి, కొంగ, మబ్బు కర్థమాయె
తరువు భాష ఒక్క నరునికర్థము కాదా?
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

68) నేలతల్లి మేను నిలువెల్ల గాయాలు
చేసినారు గుండెకోసినారు
కోతలాపి - నేలకోతలనాపెడి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

69) తాగునీటికొరకు తప్పవు యుద్ధాలు
భావిజనుల భవిత భారమగును
తాగునీటి కొరకు తక్షణమే నీవు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

70) ఆవిరగుచుపోయె ఆకాశగంగమ్మ
గుండె పగిలి నదులు యెండిపోయె
పారిసేల నింకె పాతాళ గంగమ్మ
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

71) పూలకన్య రాసె పులకించిగాలిలో
పరిమళాక్షరముల ప్రణయలేఖ
లేఖ చదవలేక పీకతుంచె మనిషి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

72) వరములిచ్చు తల్లి జ్వరముతోడ రగిలె
నాడి ఆగునేమొ వేడి పెరిగి
కిటుకు నొకటి కలదు చిటుకున నీవెళ్ళి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

73) సమరమెవరి కొరకు సమతుల్యతనొదలి
పోరు ఎవరికొరకు పుడమినొదలి
జగడమెవరి కొరకు ప్రగతిబాట నొదలి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

74) నాడు మరి వనాలు నేడవి భవనాలు
చెట్లు నాడు సోఫసెట్లు నేడు
తరువులు మరినాడు - కరువులు యీనాడు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

75) పట్టణాలు నేడు కట్టడాలవి నేడు
కొట్టడాలు చెట్లు కొట్టడాలు!
నాటడాలు లేవు నాటకాలేతప్ప
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

76) ప్రకృతి కోర్పులోని ప్రతివాడు ముద్దాయె
ఓర్పుతోడ పుడమి తీర్పు చెప్పు
శిక్ష పడిన వేళ రక్ష నీకెవ్వరూ
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

77) హరిత పుద్గమమ్ము చరిత చాటవలెను
ఉద్యమించవలెను వూరువాడ
తల్లి రుణము తీర్పు తరుణమిదియె కదా
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

78) అందమైన మొక్క ఆనందమును పంచు
పరిమళాలు పంచు విరుల మొక్క
పెరటిలోని మొక్క ప్రేమయన్ సుధపంచు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

79) చేరదీయబోడు చెట్టంత కొడుకైన
బాసలాడ బోరు బంధుకోటి
మూడు కాళ్లనాడు తోడు నీడైయుండు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

80) దట్టమైన అడవి కొట్టి ముక్కలు చేసి
పట్టణాలనెన్నొ కట్టినారు
చెట్టులేని ఊరు గట్టుతెగిన యేరు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

81) వనము తరిగిపోయె జనము పెరిగిపోయె
కనము జనము తప్ప వనము మనము
ధనము జనము కాదు వినుము వనము గొప్ప
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

82)మాతృభూమి మీద మమకారమే వున్న
దేశసేవ చేయు ఆశ వున్న
వందనాలు వద్దు వాగ్దానములు వద్దు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

83)కన్నడంబు నందు కలడు కలపదొంగ
ఒక్కడంటే ఒకడే ఒక్కవాడు
వీధికొక్కడుండే వీరప్పనులిచట
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

84)అందమైన చెట్టు వంద ఫీసుల పెట్టు
తీయనైన హాయి తెచ్చిపెట్టు
అసలు సినలు గాలి ఆయుష్షు నిలబెట్టు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

85)బలమునిచ్చు మంచి ఫలముల నిచ్చును
కాసులడుగదయ్య కావలిచ్చి
పరిమళాలనిచ్చి పైకమడుగబోడు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

86)కట్టుకున్న భార్య గడపవరకె వచ్చు
కదలిపుత్రుడరయ కాటివరకె
చితిని కాలి నీతొ చివరి వరకు వచ్చు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

87) పెద్ద ముప్పు తెచ్చు యుద్ధాలు మనకొద్దు
వలదు మృతుల వెతల పద్దులన్ని
రద్దుచేసి ఘోరరణ రంగములనన్ని
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

88)గాలి కలుషమాయె గగ్గోలు సృష్టించె
నేల కలుషమాయె గోల పెరిగె
కలత పెట్టుచున్న కలుషమ్మునరికట్టు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

89)త్రాగునీరు లేదు సాగునీరును లేదు
పచ్చదనము లేదు పట్నమందు
మందు విందు తప్పముందు చూపేలేదు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

90)మొక్కలేని వూరు ముక్కలై పోవును
ఒక్కటైన వాన చుక్కపడక
మొక్కలేని వూరు పక్కలో బలైమ్ము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

91)లెక్కలేని పనులు మొక్క చేయును నీకు
చక్కనైన పనులు చక్కగాను
మొక్కలేని మనిషి రెక్క తెగిన పక్షి
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

92)మీకు కూడ తెలుసు నాకు తెలిసినంత
తెలిసి కూడ ఇంత అలుసు ఏల?
ఇలను ప్రగతి బండి కిరుసురా వృక్షంబు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

93)ఊరిలోన లేదు దారి పక్కనలేదు
చెరువు గట్టునైన చెట్టులేదు
పచ్చదనము లేని పల్లెయే నరకమ్ము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

94)నాటకాలు వద్దు నటనలే మనకొద్దు
నరుల పాడుచేయు నడతవద్దు
నాశనమ్ము చేయు నయవంచనల్ వద్దు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

95)వనము వలన మనకు వర్షాలు కురియును
వనము మనకు యెన్నో వనరులొసగు
వనము వల్ల మనము వర్ధిల్లుచున్నాము
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

96)మాతృభూమి రుణము మరి తీర్చవలెనన్న
రక్తపాత మేల రణము లేల?
నాటుబాంబులేల నరబలుల్ మనకేల?!
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

97)నూనె, చింతపండు, తేనె, మామిడిపండు
పులకరింపజేయు పూలచెండు
ఒకటి రెండు కాదు సకల మొసగుచుండు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

98)కలవు వనములందు విలువైన సంపదల్
కలవు వనములందు కల్పతరులు
కలవు వనములందు కందమూలములెన్నో
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

99) ఉక్కపోసినపుడు వూగిగాలిని తెచ్చు
ఎండకాసినపుడు నీడనిచ్చు
ఆకలైనయపుడు అమృతఫలములిచ్చు
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

100)ఆకుకూర కన్న ఆరోగ్యమది యేది?
గొప్ప యేది చెప్ప పప్పు కన్న?
పెరటితోట కన్న పెద్ద పెన్నిధి యేది?
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన

101)కన్నతల్లివోలె కరుణజూపును చెట్టు
కన్నవారి కిడును వున్నదంత
చేరబోదు చింత చెట్టున్న నీ చెంత
మొక్కనాటవోయి ఒక్కటైన